

Ю. Ю. Ілляшенко,
О. О. Яшан

ДО ІСТОРИОГРАФІЇ ПИТАННЯ ЗАРОДЖЕННЯ, РОЗВИТКУ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ ДИТЯЧИХ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ УКРАЇНИ В КІНЦІ ХХ – НА ПОЧАТКУ ХХІ СТ.

Визначено напрямки вивчення процесів становлення, розвитку та функціонування дитячих громадських організацій України кінця ХХ ст. – початку ХХІ ст., проаналізовано комплексні дослідження основних аспектів їх діяльності. Особливу увагу акцентовано на науковому обґрунтуванні законодавчої бази та правовому забезпеченні дитячих громадських організацій України, аналізі національних програм, спрямованих на соціальний розвиток і захист дітей, а також вивченні історії окремих дитячих об'єднань. Висвітлено доробок українських науковців стосовно розвитку волонтерського руху, змісту та основних форм діяльності волонтерів, шляхи залучення добровольців до добровільної діяльності.

Ключові слова: українська історіографія, дитячі громадські організації, дитячий рух, дитячі громадські формування, дитячі громадські об'єднання.

Сучасна історіографія характеризується наявністю вагомого доробку вітчизняних науковців стосовно вивчення процесів трансформації існуючих та зародження, становлення, подальшого розвитку й функціонування нових дитячих громадських організацій та об'єднань наприкінці ХХ ст. – на початку ХХІ ст., дослідження основних форм, методів та напрямків їх діяльності.

Для сучасної української історіографії характерним є переосмислення ролі та місця дитини в сучасному суспільстві, розширення тематики дослідження становища дітей в усіх сферах життєдіяльності, акцентування уваги на проблемах створення необхідних умов для їхнього розвитку, соціального становлення та самореалізації. Тому актуальність теми даної наукової розвідки не викликає сумніву.

Діяльність дитячих громадських організацій України вивчається в історичному, соціальному, політичному, педагогічному, правовому аспектах. Варто зазначити, що вже наприкінці 80-х рр. ХХ ст. дитячий рух України зазнав кардинальних перетворень: на місці масових піонерської та комсомольської організацій, що об'єднували практично все дитяче населення колишнього Радянського Союзу, з'явилися нові формування найрізноманітнішого спрямування. Участь дітей у цих організаціях була зумовлена не примусом, а зацікавленістю у соціально значущих видах діяльності, наявністю реальної можливості реалізувати свої здібності й розкрити власні таланти.

Наукове обґрунтування законодавчої бази та правове забезпечення дитячих громадських організацій України є темою вивчення для цілого ряду дослідників. Зокрема, акцентується увага на аналізі програмних орієнтирів та описі

символіки цих об'єднань; подаються методичні рекомендації стосовно їхнього створення та діяльності, практичні матеріали з досвіду роботи дитячих формувань. Висвітлюється інформація про нормативно-правові документи, що забезпечують діяльність дитячих громадських організацій; визначається місце дитячих об'єднань у сучасному громадському житті країни й національній системі виховання, а також характеризуються основні напрямки, завдання, цілі, зміст, форми і методи діяльності як найбільш відомих дитячих формувань – Спілки Піонерських організацій (СПОУ), скаутської організації, гайдингу, Сокола, Січі, так і тих, що діють на місцевому рівні (наприклад, Дитячого козацького товариства Рівненщини, дитячих та дитячо-молодіжних об'єднань Харківщини – Асоціації шкільних громадських дитячо-юнацьких організацій Дзержинського району м. Харкова “Лідер-21”, екологічних організацій “Екоцентр” та “Екофорум”, Молодіжного аерокосмічного об'єднання “Аерокосмічна спадщина”, Харківського міського дитячо-юнацького центру рольового моделювання “Ludus” тощо) [1].

Аналіз законодавчо-нормативних актів з питань молодіжної політики, національних програм, спрямованих на соціальний розвиток і захист дітей та молоді, а також статутно-нормативних документів Українського національного комітету молодіжних організацій (УНКМО) здійснено В. Рябікою. Автором також подано перелік Всеукраїнських молодіжних та дитячих громадських організацій, що входили до його складу на 1 липня 2001 р. [2].

Ряд наукових досліджень присвячено вивченню історії дитячих громадських формувань України, питанням їх становлення, розвитку та функціонування. Так, Р. Охрімчук подає узагальнюючу характеристику дитячого руху України періоду незалежності, особливу увагу акцентує на виховній функції дитячих об'єднань та мотивує головні причини вступу до них дітей та підлітків [3].

Спробою комплексного аналізу діяльності дитячих громадських організацій України, здійсненого на основі анкетного соціологічного опитування, стала колективна праця Р. Охрімчук, А. Зайченко, Л. Шелестової, О. Бондарчук, О. Кравченко та ін. Це дослідження охоплює такі аспекти як зародження, історія розвитку, основні етапи діяльності дитячих об'єднань. Авторський колектив вважає, що становлення дитячих організацій відбувалося у безпосередній єдності з молодіжними громадськими формуваннями, а тому подає загальну періодизацію дитячого та молодіжного руху в Україні й коротку характеристику кожного періоду. Також у даній праці висвітлено питання про ідеологічні засади, принципи, цілі, методи роботи дитячих організацій. Подано загальний аналіз молодіжних та дитячих об'єднань політичного, екологічного, культурологічного, фізкультурного і спортивного, релігійного спрямування; детально охарактеризовано окремі формування та програми їхньої діяльності [4].

Важливу роль у дослідженні особливостей діяльності дитячих громадських формувань України відіграють державні установи соціальної спрямованості – Український державний центр соціальних служб для молоді, Український інститут соціальних досліджень, за активної підтримки яких було видано ряд

навчальних посібників, методичних рекомендацій, довідників. Наприклад, дослідження А. Капської, в якому визначено основні напрямки роботи в правоохоронній, психологічній, культурно-дозвільній сферах діяльності дитячих та молодіжних об'єднань, в тому числі й у розробці соціальних проектів і програм, які реалізуються безпосередньо в організації. Ця робота спрямована на створення умов психологічного комфорту й безпеки дітей та молоді безпосередньо в дитячо-молодіжній організації, вона враховує соціальні, правові, психологічні, медичні, педагогічні механізми запобігання негативним явищам та подолання цих явищ. Крім того, автором розроблено класифікацію дитячих і молодіжних організацій України за їх статусом та головними показниками [5].

Особливу увагу приділено розвитку в Україні волонтерського руху, однією з найбільш активних складових частин якого є діти та підлітки. Серед досліджуваних питань – зміст і форми діяльності волонтерів, шляхи залучення добровольців до добровільної діяльності тощо [6].

Увагу багатьох науковців зацентровано на окремих аспектах та формах діяльності скаутських організацій. Так, у дисертаційному дослідженні Л. Ярової основний акцент зроблено на вивченні діяльності скаутської дитячої організації України, головним завданням діяльності якої є становлення творчої особистості. Автор розглядає скаутизм як систему, що заснована на принципах гуманізму й активності дитини. Характерною рисою скаутизму, вважає Л. Ярова, є чітко виражена і добре розроблена система вікового підходу, де кожному віку відповідають певні програми, випробування, тренування [7].

Діяльності скаутської організації присвячено також дослідження С. Диби. Аналізуючи такі сучасні програми як “Сфера творчого виявлення особистості”, “Фізичний розвиток і здоров'я”, “Сім'я та громада”, “Громадянин своєї країни та громадянин світу”, автор доходить висновку про те, що діяльність скаутингу відповідає новим суспільним вимогам і спрямована на утвердження таких ціннісних орієнтацій як демократизм, гуманізм, духовність, відкритість, громадянськість, толерантність, солідарність. Також С. Діба розглядає скаутську організацію як соціальний інститут, основним завданням якого є соціалізація учнівської молоді [8].

Зацікавленість дослідників викликають і особливості діяльності окремих дитячих громадських організацій, зокрема Пласту. Так, у монографії засновника української пластової організації О. Тисовського визначено мету, цілі, особливості діяльності цього об'єднання, розроблено теоретичне підґрунтя його діяльності й подано практичні рекомендації стосовно організації роботи дітей та молоді в Пласті, описано традиції, звичаї й атрибути скаутської організації [9].

Що стосується діяльності Пласту в Україні, то дослідженню даного питання присвячено праці М. Стельмаховича, В. Головенька, Р. Охрімчук, С. Диби, В. Галузинського, В. Скоробського, І. Гриніва. Т. Джулинська, крім історії розвитку пластової організації в Україні та діаспорі, вказує на її основні цілі та принципи діяльності, здійснює детальну характеристику організаційної структури, основних методик діяльності, традицій цього дитячого об'єднання [10].

Характеристиці Пласту як дитячої організації, заснованої на засадах християнської моралі присвячена робота Ю. Жданович. Вона виділяє три основні групи методів, покладених в основу роботи пластунів: 1) формування свідомості особистості; 2) формування досвіду поведінки; 3) стимулювання діяльності й поведінки. Дане дослідження важливе тим, що автор визначає основні функції пластової організації, серед яких: інформатизація, що забезпечується використанням знань з історії, природознавства, краєзнавства та інших наук; формування ціннісних орієнтацій особистості на кращих традиціях українського народу; соціалізація через включення дітей у реальні суспільні відносини та різноманітні види діяльності, набуття досвіду стосунків у великих і малих соціальних групах. Ю. Жданович аналізує деякі програми, розраховані на наймолодшу вікову категорію пластунів – новацтво (діти 6-11 років), а також характеризує пластову систему заохочень і покрань – точкування, що є дієвим засобом активізації пізнавального інтересу дітей, набуття ними нового соціального досвіду в дусі Пластового Закону [11].

Голова Крайової Пластової Старшини України О. Заліпська значну увагу приділяє вивченню методів та основних форм діяльності Пласту, пріоритетні напрямки роботи з дітьми, серед яких виділяє плекання патріотизму, заохочення духовного росту і релігійності, самоврядування і лідерство, соціальне громадянство, оздоровлення, подає перелік програм, що реалізуються в межах вказаних напрямків [12].

Науковому обґрунтуванню і експериментальній перевірці системи діяльності Пласту в сфері формування у підлітків несприйнятливості до вживання наркотичних речовин присвячене дослідження М. Окаринського. Автор вказує на такі особливості пластової організації як формування особистості підростаючого покоління на традиційних для України засадах християнської моралі. Дану систему він характеризує як сплав християнського і патріотичного. Однією з головних моральних якостей, які стримують людину від куріння, вживання алкоголю, наркотиків М. Окаринський називає почуття сорому [13].

Ряд досліджень присвячено вивченню напрямків, форм та методів діяльності інших дитячих громадських об'єднань України. Так, дослідження Н. Онищенко спрямоване на вивчення окремих аспектів діяльності дитячих організацій, а саме роботі з дітьми з проявами девіантної поведінки на основі спеціально розроблених методик Пласту, СПОУ, Асоціації Гайдів України, Одеської дитячої організації малюків Веселий вулик та Кіровоградської дитячої громадської організації “Дитячий курінь” перевеселят імені українського козацтва [14].

Особливостям діяльності Асоціації Гайдів України присвячені праці Р. Охрімчук, О. Лавриненко, Н. Романюк [15].

На вивчення роботи Всеукраїнської дитячої спілки “Екологічна варта” спрямоване дослідження А. Зайченко. Автор здійснює аналіз розробленої в організації методики програми збору – підготовки до екологічної експедиції, характеризує такі форми роботи як таборування та коло творчих доручень, що спрямовані на розвиток у дитини навичок колективного життя та самореаліза-

ції власних умінь [16].

Унікальна методика стимулювання інтелектуального й творчого самовдосконалення учнів у Всеукраїнському учнівському об'єднанні КРОКС є темою дослідження Р. Охрімчук [17].

Н. Симчич подає теоретичні відомості про Спілку української Молоді (СУМ), однією з невід'ємних ланок якої є діти різних вікових категорій; програму діяльності організації; характеризує основні напрямки практичної роботи з наймолодшими її представниками [18].

Досліджуючи діяльність дитячих організацій України, що виникли на основі Всесоюзної піонерської організації, О. Бондарчук, Л. Шелестова, А. Зайченко, О. Кузьменко, О. Шатохіна, Г. Настич, Т. Гончарова приходять до висновку про те, що існуючі наприкінці ХХ ст. – на початку ХХІ ст. в нашій країні піонерські формування, зберігши деякі традиції й атрибути старої організації, трансформувалися в об'єднання нового типу, які спрямовують свою діяльність на ідеали демократичного суспільства та розвиток творчого потенціалу дитини [19].

Таким чином, проаналізувавши стан наукової розробки питань, дотичних із обраною нами для вивчення темою, констатуємо, що, проблема становища дітей в Україні кінця ХХ ст. – початку ХХІ ст. постійно перебуває в полі зору дослідників, однак, не зважаючи на досягнення в історіографії, вона не розкрита повністю й вимагає подальшої комплексної розробки.

Список використаних джерел

1. Дитячі громадські організації / [укл. Мазуренко Л. М.] – Харків: Основа. – 2004. – 192 с.; Троцько Г. В. Українські дитячі та молодіжні громадські організації / Троцько Г. В., Трубавіна І. М., Хлебнікова Г. М. – Харків, 1996. – 206 с.
2. Нормативно-правова база діяльності громадських молодіжних організацій / [В. Л. Рябіка (голова ред. кол.); Український національний комітет молодіжних організацій.] – К.: „Четверта хвиля, 2001. – 388 с.
3. Охрімчук Р. Новий життєвий простір дитячого руху / Раїса Охрімчук // Початкова школа. – 2003. – № 8. – С. 14-15
4. Дитячі об'єднання України // Шкільний світ. – 2004. – № 21-23. – 127 с.
5. Актуальні проблеми соціально-педагогічної роботи (модульний курс дистанційного навчання) / [Капська А. Й., Безпалько О. В., Вайнола Р. Х.; загальна редакція Капської А. Й.]. – К., 2002. – 164 с.
6. Волонтерський рух в Україні: тенденції розвитку / [керівник Комарова Н. М.; авт. кол.: Вайнола Р. Х., Капська А. Й. та ін]. – К.: Український ін-т соціальних досліджень, 1999. – 108 с.; Гапон Ю. А. Волонтерство в соціальній роботі як феномен цивілізованого суспільства / Гапон Ю. А., Голованова Т. П. – Запоріжжя, 1996. – 134 с.; Файфер Н. І. Волонтерський рух в Україні: тенденції розвитку / Н. І. Файфер // Соціальна робота в Україні: теорія і практика: [посібник для підвищення кваліфікації працівників соціальних служб для молоді]. – У 2-х ч. / [за заг. ред. А. Я. Ходорчук]. – К.: УДЦССМ, 2001. – С. 276-292.

7. Ярова А. О. Самовиховання дітей та підлітків у системі скаутингу: дис.на здобуття наукового ступеня канд. пед. наук: 13. 00. 07 / А. О. Ярова. – Кіровоград, 2000. – 168 с.
8. Диба С. Основні тенденції розвитку скаутського руху в сучасному світі / Світлана Диба // Шлях освіти. – 2004. – №3. – С. 24-28; Диба С. Ціннісно-нормативна основа соціалізуючої діяльності у скаутській організації / Світлана Диба // Рідна школа. – 2003. – №1. – С. 25-27.
9. Тисовський О. Життя в Пласті: [посібник для українського пластового юнацтва] / Олександр Тисовський. – 3-тє вид., справлене. – Нью-Йорк; Торонто, 1969. – 551 с.
10. Галузинський В. М. Скаутські організації в Україні / В. М. Галузинський. // Педагогіка: теорія та історія. – К., 1995. – С. 128-129; Головенько В. А. Життя в Пласті / Головенько В. А. // Рідна школа. – 1993. – №10. – С. 38-42; Гринів І. Пластун – це добрий громадянин / І. Гринів // Голос України. – 1992. – 31 березня. – С. 2; Джулинська Т. Пластовий довідник / Т. Джулинська. – Торонто: Видво Головної Пластової Булави при допомозі Крайових Пластових Старшин Канади, США й України, 2000. – 230 с.; Диба С. Г. Скаутський рух в Україні та світі: Історія і сучасність / Світлана Диба // Педагогіка і психологія. – 2000. – № 8. – С. 142-151; Охрімчук Р. Є така організація! / Раїса Охрімчук // Шкільний світ. – 2003. – №15. – С. 10-11; Скоробський В. Традиції розвитку Пластової громади / В. Скоробський // Громадські ініціативи. – 2000. – № 2. – С. 48-49; Стельмахович М. Пласт завжди з нами / М. Стельмахович // Рідна школа. – 1995. – №4. – С. 19-21.
11. Жданович Ю. Особливості самовиховання дітей у Пласті / Юлія Жданович // Рідна школа. – 2001. – № 10. – С. 41-43; Жданович Ю. М. Організаційно-педагогічні засади виховного процесу у скаутській організації Пласт: автореф. дис.канд. пед. наук: спец. 13. 00. 07 – Теорія та методика виховання / АПН України. Інститут проблем виховання / Ю. М. Жданович. – К., 2004. – 21с.
12. Заліпська О. Тому, хто біля тебе, руку дай / О. Заліпська // Шкільний світ. – 2004. – № 7. – С. 8-11.
13. Окаринський М. М. Формування в підлітків несприйнятливості до вживання наркотичних речовин у діяльності Пласту: дис.на здобуття наукового ступеня канд. пед. наук: 13. 00. 07 / М. М. Окаринський. – Тернопіль, 2000. – 235 с.
14. Онищенко Н. П. Корекція девіантної поведінки молодших школярів у процесі діяльності дитячих громадських організацій: дис.на здобуття наукового ступеня канд. пед. наук: 13. 00. 07 / Н. П. Онищенко. – Переяслав-Хмельницький, 2003. – 232 с.
15. Лавриненко О. Гайдівський рух в Україні / О. Лавриненко // Учитель. – 1999. – № 3-4. – С. 56-59; Охрімчук Р. Якщо ваша дитина обере Гайдинг / Раїса Охрімчук // Початкова школа. – 20004. – № 4. – С. 51-52; Романюк Н. Гайда у гайди ! / Н. Романюк // Жінка. – 1998. – № 3. – С. 14-15.
16. Зайченко А. Якщо ваша дитина обере Екологічну варту. / Аліна Зайченко // Початкова школа. – 2004. – № 6. – С. 54-55.
17. Охрімчук Р. Дитячі об'єднання України: пріоритет пізнавального інтересу у КРОКСі / Раїса Охрімчук // Шкільний світ. – 2004. – № 1. – С. 16-17; Охрімчук Р.

Якщо ваша дитина обере КРОКС / Раїса Охрімчук // Початкова школа. – 2003. – № 11. – С. 60-61.

18. Підручна книжечка сумівця: матеріали з сумознавства / [Н. Симчич (ред.); Крайова Управа Спілки української молоді в Україні]. – Хмельницький: НВП Еврика, 1999. – 106 с.
19. Бондарчук О. Піонерія сьогодні / О. Бондарчук // Шкільний світ. – 2003. – № 5. – С. 9; Гончарова Т. Піонери – означає першовідкривачі, а зовсім не маленькі комуністи / Т. Гончарова // Дзеркало тижня. – 2000. – 9 грудня. – С. 20; Зайченко А. Якщо ваша дитини обере СПОК. / Аліна Зайченко // Початкова школа. – 2003. – № 10. – С. 51-53; Кузьменко О. Дещо про спілку дитячих та юнацьких організацій м. Києва / О. Кузьменко, О. Шатохіна, Г. Настич // Початкова школа. – 1997. – № 6. – С. 50-52; Шелестова Л. Чи є в нас піонери? / Л. Шелестова // Шкільний світ. – 2003. – № 5. – С. 8.

References

1. Dytyachi hromads'ki orhanizatsiyi / [ukl. Mazurenko L. M.] – Kharkiv: Osnova. – 2004. – 192 s.; Trotsko H. V. Ukrayins'ki dytyachi ta molodizhni hromads'ki orhanizatsiyi / Trotsko H. V., Trubavina I. M., Khlyebnikova H. M. – Kharkiv, 1996. – 206 s.
2. Normatyvno-pravova baza diyal'nosti hromads'kykh molodizhnykh orhanizatsiy / [V. L. Ryabika (holova red. kol.); Ukrayins'kyu natsional'nyy komitet molodizhnykh orhanizatsiy.] – K.: „Chetverta khvylya, 2001. – 388 s.
3. Okhrymchuk R. Novyy zhytlyevyy prostir dytyachoho rukhu / Rayisa Okhrymchuk // Pochatkova shkola. – 2003. – № 8. – S. 14-15
4. Dytyachi ob"yednannya Ukrayiny // Shkil'nyy svit. – 2004. – № 21-23. – 127 s.
5. Aktual'ni problemy sotsial'no-pedahohichnoyi roboty (modul'nyy kurs dystantsiynoho navchannya) / [Kaps'ka A. Y., Bezpal'ko O. V., Vaynola R. Kh.; zahal'na redaktsiya Kaps'koyi A. Y.]. – K., 2002. – 164 s.
6. Volonters'kyu rukh v Ukrayini: tendentsiyi rozvytku / [kerivnyk Komarova N. M.; avt. kol.: Vaynola R. Kh., Kaps'ka A. Y. ta in]. – K.: Ukrayins'kyu in-t sotsial'nykh doslidzhen', 1999. – 108 s.; Hapon Yu. A. Volonterstvo v sotsial'niy roboti yak fenomen tsyvilizovanoho suspil'stva / Hapon Yu. A., Holovanova T. P. – Zaporizhzhya, 1996. – 134 s.; Fayfer N. I. Volonters'kyu rukh v Ukrayini: tendentsiyi rozvytku / N. I. Fayfer // Sotsial'na robota v Ukrayini: teoriya i praktyka: [posibnyk dlya pidvyshchennya kvalifikatsiyi pratsivnykiv sotsial'nykh sluzhb dlya molodi]. – U 2-kh ch. / [za zah. red. A. Ya. Khodorchuk]. – K.: UDTsSSM, 2001. – S. 276-292.
7. Yarova A. O. Samovykhovannya ditey ta pidlitkiv u systemi skautynhu: dys. na zdobuttya naukovooho stupenya kand. ped. nauk: 13. 00. 07 / A. O. Yarova. – Kirovohrad, 2000. – 168 s.
8. Dyba S. Osnovni tendentsiyi rozvytku skaut-s'koho rukhu v suchasnomu sviti / Svitlana Dyba // Shlyakh osvity. – 2004. – № 3. – S. 24-28; Dyba S. Tsinnisnormatyvna osnova sotsializuyuchoyi diyal'nosti u skaut-s'kiy orhanizatsiyi / Svitlana Dyba // Ridna shkola. – 2003. – № 1. – S. 25-27.
9. Tysovs'kyu O. Zhyttya v Plasti: [posibnyk dlya ukrayins'koho plastovoho yunatstva] / Oleksandr Tysovs'kyu. – 3-tye vyd., spravlene. – N'yu-York; Toronto, 1969. – 551 s.

10. Haluzyns'kyy V. M. Skaut-s'ki orhanizatsiyyi v Ukrayini / V. M. Haluzyns'kyy. // Pedahohika: teoriya ta istoriya. – K., 1995. – S. 128-129; Holoven'ko V. A. Zhyttya v Plasti / Holoven'ko V. A. // Ridna shkola. – 1993. – № 10. – S. 38-42; Hryniv I. Plastun – tse dobryy hromadyanyn / I. Hryniv // Holos Ukrayiny. – 1992. – 31 bereznya. – S. 2; Dzhulyns'ka T. Plastovyy dovidnyk / T. Dzhulyns'ka. – Toronto: Vyd-vo Holovnoyi Plastovoyi Bulavy pry dopomozi Krayovykh Plastovykh Starshyn Kanady, SShA y Ukrayiny, 2000. – 230 s.; Dyba S. H. Skaut-s'kyy rukh v Ukrayini ta sviti: Istoriya i suchasnist' / Svitlana Dyba // Pedahohika i psykhohohiya. – 2000. – № 8. – S. 142-151; Okhrimchuk R. Ye taka orhanizatsiya! / Rayisa Okhrimchuk // Shkil'nyy svit. – 2003. – № 15. – S. 10-11; Skorobs'kyy V. Tradytsiyyi rozvytku Plastovoyi hromady / V. Skorobs'kyy // Hromads'ki initsiatyvy. – 2000. – № 2. – S. 48-49; Stel'makhovych M. Plast zavzhdy z namy / M. Stel'makhovych // Ridna shkola. – 1995. – № 4. – S. 19-21.
11. Zhdanovych Yu. Osoblyvosti samovykhovannya ditey u Plasti / Yuliya Zhdanovych // Ridna shkola. – 2001. – № 10. – S. 41-43; Zhdanovych Yu. M. Orhanizatsiyno-pedahohichni zasady vykhovnoho protsesu u skaut-s'kiy orhanizatsiyyi Plast: avtoref. dys. kand. ped. nauk: spets. 13. 00. 07 – Teoriya ta metodyka vykhovannya / APN Ukrayiny. Instytut problem vykhovannya / Yu. M. Zhdanovych. – K., 2004. – 21s.
12. Zalips'ka O. Tomu, khto bilya tebe, ruku day / O. Zalips'ka // Shkil'nyy svit. – 2004. – № 7. – S. 8-11.
13. Okaryns'kyy M. M. Formuvannya v pidlitkiv nespriynyatlyvosti do vzhyvannya narkotychnykh rehovyn u diyal'nosti Plastu: dys. na zdobuttya naukovooho stupenya kand. ped. nauk: 13. 00. 07 / M. M. Okaryns'kyy. – Ternopil', 2000. – 235 s.
14. Onyshchenko N. P. Korektsiya deviantnoyi povedinky molodshykh shkolyariv u protsesi diyal'nosti dytyachykh hromads'kykh orhanizatsiy: dys. na zdobuttya naukovooho stupenya kand. ped. nauk: 13. 00. 07 / N. P. Onyshchenko. – Pereyaslav-Khmel'nyts'kyy, 2003. – 232 s.
15. Lavrynenko O. Haydivs'kyy rukh v Ukrayini / O. Lavrynenko // Uchytel'. – 1999. – № 3-4. – S. 56-59; Okhrimchuk R. Yakshcho vasha dytna obere Haydynh / Rayisa Okhrimchuk // Pochatkova shkola. – 2004. – № 4. – S. 51-52; Romanyuk N. Hayda u haydy ! / N. Romanyuk // Zhinka. – 1998. – № 3. – S. 14-15.
16. Zaychenko A. Yakshcho vasha dytna obere Ekolohichnu vartu. / Alina Zaychenko // Pochatkova shkola. – 2004. – № 6. – S. 54-55.
17. Okhrimchuk R. Dytyachi ob'yednannya Ukrayiny: priorytet piznaval'noho interesu u KROKSi / Rayisa Okhrimchuk // Shkil'nyy svit. – 2004. – № 1. – S. 16-17; Okhrimchuk R. Yakshcho vasha dytna obere KROKS / Rayisa Okhrimchuk // Pochatkova shkola. – 2003. – № 11. – S. 60-61.
18. Pidruchna knyazhechka sumivtsya: materialy z sumoznavstva / [N. Symchych (red.); Krayova Uprava Spilky ukrayins'koyi molodi v Ukrayini]. – Khmel'nyts'kyy: NVP Evryka, 1999. – 106 s.
19. Bondarchuk O. Pioneriya s'ohodni / O. Bondarchuk // Shkil'nyy svit. – 2003. – № 5. – S. 9; Honcharova T. Pionery – oznachaye pershovidkryvachi, a zovsim ne malen'ki komunisty / T. Honcharova // Dzerkalo tyzhnya. – 2000. – 9 hrudnya. – S. 20; Zaychenko A. Yakshcho vasha dytny obere SPOK. / Alina Zaychenko // Pochatkova shkola. – 2003. – № 10. – S. 51-53; Kuz'menko O. Deshcho pro spilku dytyachykh ta yunats'kykh orhanizatsiy m. Kyyeva / O. Kuz'menko, O. Shatokhina, H. Nastych //

Pochatkova shkola. – 1997. – № 6. – S. 50-52; Shelestova L. Chy ye v nas pionery? / L. Shelestova // Shkil'nyy svit. – 2003. – № 5. – S. 8.

Стаття надійшла до редакції 22.09.2015 р.

Ю. Ю. Ильяшенко, О. А. Яшан

К историографии вопроса зарождения, развития и функционирования детских общественных организаций Украины в конце XX – в начале XXI века

В статье определены направления изучения процессов становления, развития и функционирования детских общественных организаций Украины конца XX – начала XXI вв., проанализированы комплексные исследования основных аспектов их деятельности. Особое внимание акцентировано на научном обосновании законодательной базы и правовом обеспечении детских общественных организаций Украины, анализе национальных программ, направленных на социальное развитие и защиту детей, а также изучении истории отдельных детских объединений. Освещены работы украинских ученых по развитию волонтерского движения, содержания и основных форм деятельности волонтеров, пути привлечения добровольцев в благотворительной деятельности.

Ключевые слова: украинская историография, детские общественные организации, детское движение, детские общественные формирования, детские общественные объединения.

Yu. Ilyashenko, O. Yashan

On the historiography of origin, development and functioning of children' organizations of Ukraine at the end of the XX – the beginning of the XXI century

In the article the directions of studying of the processes of formation, development and functioning of children' organizations of Ukraine at the end of the XX – the beginning of the XXI century are determined, comprehensive studies of fundamental aspects of their activities are analyzed. Particular attention is paid to scientific substantiation of legal framework and legal support of children' organizations of Ukraine, the analysis of national programs aimed at social development and protection of children, and the study of the history of individual children' associations. The article deals with the achievements of Ukrainian scientists on the development of volunteering, the content and basic forms of volunteer activities, the ways to attract volunteers for charitable activities.

Key words: Ukrainian historiography, children' NGOs, children' movement, children' civic formations, children' associations.